

Försäkringskassans utlämnande av uppgifter till domstol

JO Nordenfelt meddelade den 23 december 2008 ett beslut med följande innehåll.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 18 mars 2008, anförde AA bl.a. att Försäkringskassan hade tillfört uppgifter om honom till en annan persons ärende (hans sambo) och sedan lämnat dessa vidare till länsrätten.

Utredning

Ärendet remitterades till Försäkringskassan som anmodades att yttra sig över det som AA hade anfört beträffande uppgifterna i sin sambos ärende.

I sitt remissvar anförde Försäkringskassan, genom försäkringsdirektören BB, följande.

Bakgrund

En del av Försäkringskassans arbete är att kontrollera ärenden där det finns omständigheter som talar för att en försäkrad fått ersättning som han eller hon inte har rätt till. Impuls till sådan kontroll kan komma i form av en extern anmälan men även genom interna impulser utifrån handläggning i pågående ärenden.

Vid kontroll eller utredning av ett ärende behöver Försäkringskassan ofta kompletterande uppgifter. När det kan anses nödvändigt för bedömning av rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning, ska Försäkringskassan bl.a. göra förfrågan hos den försäkrade, den försäkrades arbetsgivare, läkare eller någon annan som kan antas kunna lämna nödvändiga uppgifter eller besöka den försäkrade, 7 kap. 3 b § och 20 kap. 8 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, (AFL). Ett hem- eller arbetsplatsbesök kan vara anmält i förväg. Besöken kan dock även vara oanmälda om det är motiverat ur utredningssynpunkt, Försäkringskassans riktlinjer (2007:12) för hembesök och arbetsplatsbesök.

Försäkringskassans interna utredning med anledning av JO:s begäran om yttrande visar följande.

Vid utredning i en annan försäkrads ärende framkom uppgifter som föranledde Försäkringskassans tjänsteman CC att den 12 maj 2006 starta en utredning om en försäkrads, DD:s, arbetsförmåga och om arbetsförmågan väsentligt förbättrats sedan han beviljades sjukersättning i januari 2006.

Interna uppgifter inhämtades och kontakt togs med Miljökontoret i Hyltebruk för kontroll av eventuellt tillstånd för kennelverksamhet. Även kennelns hemsida på

Internet besöktes av tjänstemannen CC. Därefter företog två tjänstemän, CC och EE, från Försäkringskassan hembesök den 1 juni 2006 på adress [...].

[...] I beslut den 25 oktober 2006 av socialförsäkringsnämnd minskades DD:s sjukersättning.

Beslutet överklagades till länsrätten. Länsrätten förelade Försäkringskassan om svar på inlämnat överklagande den 3 januari 2007. Försäkringskassans tjänsteman FF lämnade yttrande i ärendet den 23 januari 2007. Den 30 januari 2007 underrättade Länsrätten DD om möjligheten att ånyo inkomma med yttrande. Sådant yttrande inkom till Länsrätten den 11 februari 2007 och nytt tillfälle gavs Försäkringskassan till yttrande den 13 februari 2007. Försäkringskassans tjänsteman FF lämnade yttrande i ärendet den 12 mars 2007. Yttrandet föranledde nytt yttrande den 27 mars 2007 från DD och som i sin tur föranledde ännu ett yttrande den 13 april 2007 från Försäkringskassan av samme tjänsteman. I yttrandet från DD framfördes att hans sambo AA stod för all skötsel av kennelns hundar.

Med hänsyn till framkomna uppgifter i yttrande den 27 mars 2007 om att AA stod för all skötsel av hundarna kontrollerade tjänstemannen CC om AA uppburit eller uppbar ersättning från Försäkringskassan som kunde påverkas av lämnade uppgifter. Försäkringskassans interna uppgifter visade att sådan ersättning varit aktuell. Närmare uppgift om tidsperioder för AA:s ersättning fanns arkiverat på Försäkringskassans kontor i Hyltebruk.

Första sidan av det föredragnings-PM som var aktuellt inför beslut i socialförsäkringsnämnden i AA:s ärende faxades därför till CC och lades in som bilagor i DD:s ärende. På respektive första sida i AA:s ärende fanns även uppgift om medicinsk diagnos. Samtliga handlingar; kopior av PM, journalanteckningar samt uppgifter hämtade från Internet lämnade CC till tjänstemannen FF som sände över handlingarna till länsrätten tillsammans med ett foljbrev. Den 13 juli 2007 underrättade länsrätten DD om innehållet i översända handlingar från Försäkringskassan.

Försäkringskassans slutsatser

Försäkringskassan har haft möjlighet att lämna vissa uppgifter om AA till länsrätten. Detta grundar sig på följande.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan bl.a. i ärende enligt AFL för uppgift om någons hälsotillstånd och andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs, 7 kap. 7 § första stycket sekretesslagen (1980:100), (SeklL).

Sekretessen skyddar uppgifter om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Begreppet ”andra personliga förhållanden” omfattar i princip alla uppgifter som kan hänföras till en enskild person och kan t.ex. gälla uppgift om en försäkrads adress och arbetsförmåga. Även ekonomiska förhållanden som exempelvis uppgift om sjukpenninggrundande inkomst och sjukpenning omfattas av detta begrepp, Försäkringskassans vägledning (2001:3) offentlighet eller sekretess, avsnitt 8.2.

Uppgifterna om att AA under en viss period fått sjukersättning samt uppgiften om diagnos kan hänföras till uppgifter om personliga förhållanden och hälsotillstånd och de omfattas därmed av sekretess.

I SekrL finns ett antal sekretessbrytande bestämmelser. Det framgår t.ex. att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, 14 kap. 2 § 2 SekrL. Bestämmelsen ger med andra ord en möjlighet för Försäkringskassan att på eget initiativ lämna ut vissa uppgifter.

Av utredningen i ärendet framgår att aktuell försäkringsutredning för DD kompletterats med vissa uppgifter om AA. I detta fall gällde det uppgifter om typ av

förmån, tidsperioder med ersättning samt diagnos. Försäkringskassan bedömde att uppgifterna om ersättning och tidsperioder var relevanta i ärendet hos länsrätten eftersom DD i sitt yttrande till länsrätten hänvisat till AA:s arbetsinsatser i verksamheten och att uppgifterna behövdes för ärendets avgörande. Enligt Försäkringskassans bedömning var den ovan nämnda sekretessbrytande bestämmelsen tillämplig i den aktuella situationen vad avser uppgifterna om förmån och ersättningsperioder.

Uppgiften om diagnos som fanns angiven på PM-kopior och följde med till länsrätten var dock inte nödvändig för ärendets bedömning och skulle därför inte ha lämnats till domstolen. Försäkringskassan beklagar det inträffade.

— — —

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

Jag delar Försäkringskassans uppfattning att flera av de i ärendet utlämnade uppgifterna om AA omfattas av socialförsäkringssekretessen (7 kap. 7 § SekrL).

Sekretess hindrar emellertid inte att uppgift lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer (14 kap. 2 § 2 SekrL). Av förarbetena kan utläsas att med omprövning även avses överprövning i domstol (se prop. 1979/80:2 s. 323).

För att den sekretessbrytande regeln ovan ska bli tillämplig krävs att uppgifterna i fråga behövs i den mottagande myndighetens verksamhet. I regel bör den myndighet, där den sekretessbelagda uppgiften förekommer, kunna utgå från att den myndighet som begär att få uppgiften också behöver den i sin verksamhet (a. prop. s. 323 f.). I förevarande fall har uppgifterna i fråga lämnats i samband med kommunikeringen efter den mottagande myndighetens, dvs. länsrättens, begäran om yttrande i samband med en överprövning. I ett sådant fall, då det inte är fråga om en begäran om specificerade uppgifter, får den närmare behovsprövningen ankomma på den utlämnande myndigheten.

Jag delar Försäkringskassans egen bedömning att uppgifterna om att AA uppburit visst slag av förmån under viss tid får anses ha varit behövliga hos länsrätten medan övriga uppgifter, som t.ex. diagnos, varit obehövliga och därför inte borde ha lämnats ut. Försäkringskassan borde således ha stannat vid att redogöra för de nödvändiga uppgifterna i sitt yttrande. Det var fel av Försäkringskassan att, till synes utan bedömning av länsrättens behov av uppgifterna, lämna ut journalanteckningar m.m. i sin helhet. För detta förtjänar Försäkringskassan kritik.